

**การยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)
ของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง**
**Farmers Adoption of Corn Production on Good Agricultural Practices (GAP)
in Angthong Province**

ณัฐวุฒิ จันทอง^{1*} และพหล ศักดิ์คะทนต์²

Nattawut Janthong^{1*} and Phahol Sakkatat²

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา 13000

²สาขาวิชาพัฒนารัฐบาลและส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

¹Plant Production Technology Program, Faculty of Science and Technology, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand 13000

²Resource Development and Agricultural Extension Program, Faculty of Agricultural Production, Maejo University
Chiang Mai, Thailand 50290

*Corresponding author: theman_vanz@hotmail.com

Abstract

The aims of this research was to study 1) personal and socio-economic background of farmers whose adoption corn production on Good Agricultural Practices (GAP) in Angthong province, 2) adoption of corn production on Good Agricultural Practices (GAP) 3) factors associated with the adoption corn production on Good Agricultural Practices (GAP), and 4) problems and obstacles of farmers. Data were collected by interview from a sample of corn production on Good Agricultural Practices (GAP) farmers living in 87 peoples in Angthong province. Statistical analysis were performed using percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis. The results revealed that the overall adoption was at a high level. Their adoption of corn production, economy and marketing on a high level, and with a moderate level adoption of motivation, physical and geography, and biological and management. Multiple regression analysis showed that income from corn planting, size of land holding, experiences in corn planting, and contact with the government officials and private sectors were significantly associated with the adoption of corn production on Good Agricultural Practices (GAP).

Keywords: adoption, Good Agricultural Practices (GAP)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) การยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง จำนวน 87 ราย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการยอมรับด้านการผลิต และด้านเศรษฐกิจและการตลาดอยู่ในระดับมาก ส่วนการยอมรับด้านแรงจูงใจ ด้านกายภาพและภูมิศาสตร์ และด้านชีวภาพและการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุพบว่า รายได้จากการปลูกข้าวโพด ขนาดพื้นที่ถือครอง ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การยอมรับ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำนำ

ปัจจุบันได้มีหลายประเทศทยอยยกประเด็นมาตรฐานสุขอนามัยขึ้นมาเป็นข้อกีดกันการนำเข้าสินค้าเกษตรกันมากขึ้น ทั้งในด้านกฎระเบียบเกี่ยวกับตัวสินค้าและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ประเทศไทยในฐานะ

ผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ จำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรของไทย เพื่อให้ถูกต้องและสอดคล้องกับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานใหม่ที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าเกษตร ซึ่งจะช่วยให้ไทยสามารถรองรับความเป็นผู้นำในตลาดสินค้าเกษตรโลกได้ต่อไป (ยุทธนา และคณะ, 2559) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยเร่งรัดในสาระที่สำคัญ เช่น นโยบายการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าเกษตร ซึ่งได้ดำเนินการกำหนดคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกให้มีการพัฒนาระบบการผลิตที่มีการควบคุมคุณภาพแบบครบวงจร เพื่อให้มาตรฐานสินค้าเกษตรสอดคล้องกับมาตรฐานสุขอนามัยระหว่างประเทศ รวมถึงสนับสนุนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยเกษตรกรผู้ผลิตต้องสมัครเข้าร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ออกใบรับรองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice; GAP) ในพืชแต่ละชนิด (ณัฐภูมิ และพหล, 2559)

ข้าวโพดเป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่สามารถผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้ (ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 รายงานว่า รัฐบาลจะส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชหมุนเวียนชนิดอื่นแทนการทำนาปรัง โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชหมุนเวียนและแนะนำให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดหรือพืชชนิดทดแทน ซึ่งต้องการให้ปลูกในพื้นที่ 2.2 ล้านไร่ ของทั้ง 35 จังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2559) โดยในจังหวัดอ่างทองได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดทดแทนการทำนาในฤดูนาปรังตามมติคณะรัฐมนตรีด้วย ซึ่งพื้นที่ในการปลูกข้าวโพดภายในจังหวัดอ่างทองนั้นกระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัด และมีเกษตรกรหลายรายได้หันมาผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการค้าให้ได้ราคาที่สูงขึ้น อีกทั้งในแปลงข้าวโพดของเกษตรกรบางรายยังเป็นศูนย์เรียนรู้

การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย ซึ่งสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองต้องการให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้ที่ต้องการปรับเปลี่ยนจากการทำนา มาปลูกพืชชนิดอื่นว่าทำแล้วมีรายได้สูงกว่าทำนา โดยกรมส่งเสริมการเกษตรจะช่วยเหลือทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและให้ปัจจัยการผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง, 2559) สำหรับข้อกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม และวิธีการตรวจประเมินที่กำหนดไว้โดยหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลในฟาร์ม การบันทึกข้อมูล ผลิตผลผิวสวย ปลอดจากศัตรูพืช การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ และการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ทุกข้อที่กล่าวมาต้องได้รับการตรวจสอบจากภาครัฐก่อนจึงสามารถเข้าร่วมผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้ (นาวิรินทร์ และคณะ, 2560)

จากมติคณะรัฐมนตรีที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดมากขึ้นนั้น เกษตรจังหวัดอ่างทองและหน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมมือกันส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าปลอดภัยในจังหวัดและส่งออกนอกจังหวัด และพบว่ากรมส่งเสริมการเกษตรผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ประสบผลสำเร็จในพื้นที่นี้ เกษตรกรสามารถปลูกข้าวโพดเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จุนเจือครอบครัวเพิ่มมากขึ้น และยังทำให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องการปลูกพืชตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกร และศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะเป็นสิ่งที่ขัดขวางการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปส่งเสริมกับพื้นที่อื่นหรือส่งเสริมการปลูกพืชชนิดอื่นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 87 ราย โดยใช้วิธีการเลือกเกษตรกรทั้งหมด เพราะมีจำนวนที่เหมาะสมในการทำวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรโดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ

ผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเป็นเพศชาย (ร้อยละ 82.54) มีอายุเฉลี่ย 56.25 ปี เกษตรกรมีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 88.80) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 52.85) และมีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ย 7.15 ปี มีรายได้จากการปลูกข้าวโพดเฉลี่ย 208,447.54 บาท/ปี มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 3.20 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวโพดเฉลี่ย 3.10 คน มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเฉลี่ย 24.76 ปี เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 96.60) เกษตรกรรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดเฉลี่ย 32.50 ครั้ง/ปี โดยรับรู้ข่าวสารการปลูกข้าวโพดจากโทรทัศน์ (ร้อยละ 37.70) ในรอบปีที่ผ่านมามีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนเฉลี่ย 5.80 ครั้ง และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดเฉลี่ย 1.75 ครั้ง (Table 1)

Table 1 General socio-economic background of farmers

No.	General background	Percentage	$\bar{x}$	SD
1	Gender (male)	82.54	-	-
2	Age (year)	-	56.25	14.32
3	Marital status (married)	88.80	-	-
4	Education (secondary education)	52.85	-	-
5	Number of year in school (years)	-	7.15	2.03
6	Income from corn planting (Baht)	-	208,447.54	110,052.39
7	Size of land holding (rai)	-	3.20	2.03
8	Labor (number)	-	3.10	2.77
9	Experiences in corn planting (year)	-	24.76	13.09
10	Membership of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives	96.60	-	-
11	Received information about corn planting in last year (times)	-	32.50	10.10
12	Received information about corn planting from television	37.70	-	-
13	Contact with the government officials and private sectors in last year (times)	-	5.80	2.71
14	Training about corn planting in last year (times)	-	1.75	0.98

การยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี (GAP)

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) ซึ่งจำแนกตามด้านต่างๆ ได้ 5 ด้าน ดังนี้ (Table 2)

1) การยอมรับด้านแรงจูงใจ (Motivation) เกษตรกรมีการยอมรับด้านแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.67) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อยต่างๆ พบว่า การยอมรับในประเด็นมีความต้องการปลูกพืชที่ปลอดภัย มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04) รองลงมาคือในประเด็นเห็นว่าผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด

มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) ในประเด็นได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) ในประเด็นเห็นผู้อื่นปลูกแล้วได้ผลดี มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) และในประเด็นคนในครอบครัวสนับสนุนให้ปลูก มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03)

2) การยอมรับด้านกายภาพและภูมิศาสตร์ (Physical and geography) เกษตรกรมีการยอมรับด้านกายภาพและภูมิศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อยต่างๆ พบว่าในประเด็นสภาพอากาศมีความเหมาะสมในการปลูก มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) รองลงมาคือ

ในประเด็นสภาพพื้นดินมีความเหมาะสมในการปลูก มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) ในประเด็นมีแหล่งน้ำเพียงพอ มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) และในประเด็นดินที่ใช้ปลูก มีความอุดมสมบูรณ์ มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.88)

3) การยอมรับด้านชีวภาพและการจัดการ (Biological and management) เกษตรกรมีการยอมรับด้านการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.54) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อยต่างๆ พบว่าในประเด็นเป็นข้าวโพดพันธุ์ดี มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.28) รองลงมาคือ ในประเด็นใช้วิธีในการดูแลรักษาได้ มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) ในประเด็นขั้นตอนในการจัดการต่างๆ ไม่ยุ่งยาก มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.67) ในประเด็นการดูแลรักษาผลผลิตไม่ยุ่งยาก มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) และในประเด็นโรคและศัตรูพืชระบาดไม่มากนัก มีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.89)

4) การยอมรับด้านการผลิต (Production) เกษตรกรมีการยอมรับด้านการผลิตอยู่ในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย 4.21) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อยต่างๆ พบว่า ในประเด็นผลผลิตได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.62) รองลงมาคือ ในประเด็นมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา ตรวจสอบ ควบคุม และดูแลอย่างใกล้ชิด มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.33) ในประเด็นมีแหล่งเงินทุนสนับสนุน มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.31) ในประเด็นเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดมีราคาไม่แพง มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.11) และในประเด็นผลผลิตต่อไร่สูง มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74)

5) การยอมรับด้านเศรษฐกิจและการตลาด (Economy and marketing) เกษตรกรมีการยอมรับด้านเศรษฐกิจและการตลาดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อยต่างๆ พบว่าในประเด็นผลผลิตเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.54) รองลงมาคือ ในประเด็นมีตลาดรองรับผลผลิต มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.30) ในประเด็นมีรายได้พอสมควรหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) และในประเด็นใช้ต้นทุนในการลงทุนไม่มากนัก มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83)

Table 2 Level of adoption of corn production on Good Agricultural Practices (GAP)

No.	Adoption	$\bar{x}$	SD	Level
1	Motivation	3.67	0.55	Moderate
2	Physical and geography	3.06	0.74	Moderate
3	Biological and management	3.54	0.59	Moderate
4	Production	4.21	0.39	High
5	Economy and marketing	4.18	0.41	High
Total		3.74	0.51	High

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถอย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใดกับตัวแปรตาม โดยเลือกตัวแปรอิสระจำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ อายุ จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา รายได้จากการปลูกข้าวโพด ขนาดพื้นที่ถือครอง แรงงาน ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด จำนวนครั้งของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพด จำนวนครั้งของการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน และจำนวนครั้งของการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพด ส่วนตัวแปรตาม คือ การยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) (ค่าเฉลี่ยของการยอมรับรวม)

ตัวแปรอิสระทั้งหมดได้รับการตรวจสอบว่าแต่ละตัวไม่มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่า 0.65 ที่จะก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตนเอง

(Multicollinearity) อันเป็นการละเมิดข้อสมมติฐานที่กำกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (สุชาติ, 2546)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ โดยการนำเอาตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปร เข้าไปในสมการแล้วคำนวณด้วยวิธีปกติ (Enter) พบว่า ค่า $F = 2.852$ Sig of $F = 0.000$ แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรตาม (การยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)) และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจในเชิงพหุ พบว่า $R^2 = 0.428$ หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 42.8 ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปร มีจำนวน 4 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ได้แก่ รายได้จากการปลูกข้าวโพด ขนาดพื้นที่ถือครอง ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มีผลเป็นบวก (Table 3)

Table 3 Multiple regression analysis of factors related to farmers adoption of corn production on Good Agricultural Practices (GAP)

No.	Variables	Coefficient (b)	t	P-value
1	Age (year)	-0.120	-1.814	0.071
2	Number of year in school (year)	-0.001	-0.293	0.770
3	Income from corn planting (Baht)	0.002	2.147	0.032 [*]
4	Size of land holding (rai)	0.003	2.773	0.006 ^{**}
5	Labor (number)	-0.115	-1.728	0.085
6	Experiences in corn planting (year)	0.011	2.752	0.009 ^{**}
7	Received information about corn planting (time)	-0.008	-1.304	0.194
8	Contact with the government officials and private sectors (time)	0.021	2.077	0.040 [*]
9	Training about corn planting	0.030	1.933	0.054
	Constant		16.898	
$R^2 = 0.428$		SEE = 2.852	F = 3.008	Sig of F = 0.000

^{**}/^{*}Correlation showed significant at the 0.01, 0.05 level.

ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.32) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยของปัญหา พบว่าปัญหาที่เกษตรกรเห็นว่าเป็นปัญหาระดับมาก ได้แก่ พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.69) ส่วนปัญหาในระดับปานกลาง คือ ไม่สามารถกำจัดโรคและศัตรูพืชให้หายขาดได้ (ค่าเฉลี่ย 2.88) รองลงมา คือ แหล่งน้ำไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.65) การจัดการน้ำชลประทานไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร (2.44) และพ่อค้าคนกลางให้ราคาผลผลิตต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.37)

วิจารณ์ผลการวิจัย

เกษตรกรมีการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในระดับมาก โดยจำแนกเป็นด้านการผลิต และด้านการเศรษฐกิจและการตลาด เกษตรกรมีการยอมรับระดับมาก อาจเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นด้านที่มีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องจากการผลิตข้าวโพดที่มีคุณภาพดีเป็นปัจจัยที่ทำให้ตลาดมีความต้องการผลผลิตมากขึ้นและราคาของผลผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย ผลที่ตามมา คือ เกษตรกรมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในด้านแรงจูงใจ ด้านกายภาพและภูมิศาสตร์ และด้านชีวภาพและการจัดการ เกษตรกรมีการยอมรับระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมหรือได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ให้ผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เกษตรกรที่ผ่านการอบรมมีทักษะเพิ่มมากขึ้นในด้านต่างๆ เกี่ยวกับขั้นตอนในการเพาะปลูกและเกษตรกรสามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้

รายได้จากการผลิตข้าวโพด จากผลการศึกษาพบว่า รายได้จากการผลิตข้าวโพดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการ

ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากข้าวโพด (GAP) เป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกมีรายได้เพิ่มขึ้น และทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนราดล และคณะ (2558) พบว่ารายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับวิธีการผลิตข้าวโพดของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรที่มีรายได้มากจากการผลิตข้าวโพดจะมีการยอมรับวิธีการผลิตข้าวโพดมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อย จึงถือได้ว่ารายได้เป็นแรงจูงใจในการทำให้เกษตรกรยอมรับวิธีการผลิตข้าวโพด และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐภูมิ และพหล (2560) พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการปลูกเมลอนสุกวัยแก่ของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมองเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีการปลูกเมลอนว่าใช้แล้วทำให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น จึงยอมรับการปลูกเมลอนสุกวัยแก่

ขนาดพื้นที่ถือครอง จากผลการศึกษาพบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ กับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากข้าวโพด (GAP) เป็นที่ต้องการของตลาด เกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองมากสามารถส่งผลผลิตออกสู่ท้องตลาดมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนราธิณี และคณะ (2560) พบว่าขนาดพื้นที่ผลิตพืชมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร เนื่องจากหากเกษตรกรมีขนาดพื้นที่ผลิตพืชเพิ่มขึ้น มีโอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญา และคณะ (2559) พบว่าจำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรให้ความสำคัญกับพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นที่ให้ผลผลิตและสร้างรายได้แก่เกษตรกร

ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด จากผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการยอมรับ

การผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดมากเป็นผู้ที่พร้อมพัฒนาตัวเองและพร้อมยอมรับวิทยาการใหม่ๆ อยู่เสมอ จึงมีแนวโน้มในการยอมรับมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน และคณะ (2560) พบว่าประสบการณ์ด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร เนื่องจากประสบการณ์ด้านการเกษตรที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรมีผลต่อการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร เพราะการทำการเกษตรมาเป็นเวลานานทำให้กลุ่มเกษตรกรยอมรับและสามารถใช้ประสบการณ์ที่มีความชำนาญมาใช้ในการผลิตและใช้สารอินทรีย์ทางการเกษตร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน จากผลการศึกษาพบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากเกษตรกรที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนบ่อยครั้ง ทำให้เกษตรกรยอมรับและนำความรู้รวมถึงข้อเสนอแนะที่ได้รับไปใช้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชธรรม และคณะ (2557) พบว่าการเข้าพบเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อปุ๋ยเคมีเพื่อการปลูกข้าว เนื่องจากการเข้าพบเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เพื่อขอคำแนะนำในเรื่องต่างๆ ทำให้เกษตรกรยอมรับคำแนะนำนั้นแล้วนำไปปฏิบัติตามจนเกิดผล

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาคล้ายคลึงกันในเรื่องดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการปลูกพืชซ้ำกันตลอดเวลาโดยไม่พักดินหรือไม่มีการปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียน ทำให้ไม่ได้ผลผลิตตามต้องการ ส่วนเรื่องไม่สามารถกำจัดโรคและศัตรูพืชให้หายขาดได้นั้น เกษตรกรต้องมีการจัดการด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามข้อกำหนด เพราะอาจจะละเมิดข้อกำหนดมาตรฐาน GAP อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อประชาชน

ผู้บริโภคอีกด้วย เกษตรกรควรหาวิธีการกำจัดจากการศึกษาสื่อชนิดต่างๆ หรือขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของแหล่งน้ำไม่เพียงพอและการจัดการน้ำชลประทานไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรนั้น เกษตรกรควรรวมกลุ่มกัน เพื่อเข้าพบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรึกษาและแจ้งความต้องการใช้น้ำให้ต่อผู้รับผิดชอบได้รับทราบเพื่อการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ลดความสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดสรรน้ำ และเป็นการใช้น้ำชลประทานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเรื่องพ่อค้าคนกลางกดราคาระหว่างการผลิตนั้น ในปัจจุบันพ่อค้าคนกลางเข้าไปรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรถึงหน้าฟาร์ม แต่ให้ราคาระหว่างต่ำ ซึ่งเป็นการเอาเปรียบผู้ผลิตเป็นอย่างมาก การแก้ไขในเรื่องนี้เกษตรกรควรรวมกลุ่มกันเพื่อต่อรองราคากับผู้รับซื้อ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.25 ปี สมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 208,447.54 บาท/ปี มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 3.20 ไร่ ใช้แรงงานเฉลี่ย 3.10 คน มีประสบการณ์เฉลี่ย 24.76 ปี เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ไร่ข้าวสารเฉลี่ย 32.50 ไร่/ปี โดยไร่ข้าวสารจากโทรทัศน์ มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนเฉลี่ย 5.80 ครั้ง/ปี และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดเฉลี่ย 1.75 ครั้ง/ปี ผลการศึกษายอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) พบว่าเกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) สำหรับเหตุผลในการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เกษตรกรระบุว่าระบบการเกษตรที่มีการพัฒนา ก้าวหน้า และทันสมัยเป็นอย่างมาก มีการตรวจสอบขั้นตอนการผลิตทุกขั้นตอนจากเจ้าหน้าที่และมีใบรับรองการตรวจตามมาตรฐาน GAP ซึ่งทำให้ผลผลิต

มีคุณภาพดีขึ้น จำหน่ายได้ราคา มีความต้องการของตลาดในปริมาณมาก และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในด้านความปลอดภัยของอาหารและประโยชน์ต่อสุขภาพ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ได้แก่ รายได้จากการปลูกข้าวโพด ขนาดพื้นที่ถือครองประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพด และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ในส่วนของปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่สามารถกำจัดโรคและศัตรูพืชให้หายขาดได้ แหล่งน้ำไม่เพียงพอการจัดการน้ำชลประทานไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และพ่อค้าคนกลางให้ราคาผลผลิตต่ำ ทั้งนี้เกษตรกรต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือดูแลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะหัตน์. 2559. การยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. **วารสารเกษตร** 32(1): 19-27.
- ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะหัตน์. 2560. การยอมรับการปลูกเมลอนสู่ภัยแล้งของเกษตรกรในอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วารสารเกษตร** 33(3): 405-414.

- ธวัชธรรม พิลาดง ประสาน ยิ้มอ่อน และกรรณิกา เร่งศิริกุล. 2557. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการซื้อปุ๋ยเคมีเพื่อการปลูกข้าวของเกษตรกรในอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารเกษตรพระวรุณ** 11(1): 55-64.
- นราดล ประไพศรี กังสดาล กนกหงส์ นครศ รังควัต และพหล ศักดิ์คะหัตน์. 2558. การยอมรับวิธีการผลิตข้าวนาปีของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร** 32(1): 39-46.
- นราศินี แก้วไหลมา สุรพล เศรษฐบุต บุศรา ลีมนรินทร์กุล และประทานทิพย์ กระทบ. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารเกษตร** 33(3): 387-395.
- นาวิรินทร์ แก้วดวง เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และภรณ์ ต่างวิวัฒน์. 2560. การผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย. **วารสารแก่นเกษตร** 45(ฉบับพิเศษ 1): 1590-1596.
- พิชญา สาระรักษ์ สุพัตรา ศรีสุวรรณ และสุรินทร์ นิยมางกูร. 2559. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. **วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร** 47(2): 201-212.
- ยุทธนา โพธิ์เกตุ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และภรณ์ ต่างวิวัฒน์. 2559. การส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐานตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารแก่นเกษตร** 44(ฉบับพิเศษ 1): 624-629.

ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร. 2557. **การผลิตพืชตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP).**

กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 85 น.

สายฝน ขอพิมาย เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ
เขียวหวาน. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้
สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมี
ทางการเกษตรของเกษตรกรจังหวัดสระแก้ว.
วารสารแก่นเกษตร 45(ฉบับพิเศษ 1):
1605-1610.

สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง. 2559. สถานการณ์
การผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดอ่างทอง.

น. 12. ใน **รายงานการประชุมประจำปี 2559
ครั้งที่ 3.** อ่างทอง: สำนักงานเกษตรจังหวัด
อ่างทอง.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2559. มาตรการ
ช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2559/60 ด้านการผลิต
(เพิ่มเติม): การปรับเปลี่ยนปลูกพืชหมุนเวียน.
น. 7. ใน **การประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 15
พฤศจิกายน 2559.** กรุงเทพฯ: สำนัก
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. **ระเบียบวิธีวิจัย
ทางสังคม.** กรุงเทพฯ: เสี่ยงเชียง. 146 น.